

ДОДАТОК А
Копії публікацій

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет радіоелектроніки

УДК 65.012.8 + 658.5:330.4

Редаційна колегія:

Полозова Т.В., доктор економічних наук (завідувач кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою),
Соколова Л.В., доктор економічних наук (професор кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою),
Костин Ю.Д., доктор економічних наук (професор кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою),
Лепейко Т.І., доктор економічних наук (професор кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою).

Відповідальний секретар – Помогалова Н.В.

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО)
КАФЕДРИ ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ ТА
УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ**

Рекомендовано рішенням НМР
Харківського національного
університету радіоелектроніки
Протокол від 24.02.2011 № 6

Харків 2019

Збірник наукових праць здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою/ за ред. Т.В. Полозової та ін. Харків: Харківський національний університет радіоелектроніки, 2019. 133 с.

Збірник містить наукові статті здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою Харківського національного університету радіоелектроніки, які навчаються за спеціальностями 051.Економіка освітньо-професійної програми «Економічна кібернетика» та 073.Менеджмент освітньо-професійної програми «Управління фінансово-економічною безпекою». Статті подано в авторській редакції.

© Харківський національний університет радіоелектроніки, 2019
© Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою, 2019

ЗМІСТ

1. AL-FAKHORE ESKNDER SULLAMAN SALTU. Analysis of Theoretical and Methodical Approaches to Assessing the Competitiveness of Enterprises.....	5
2. OMODARA OLUWATOBI OLAMIDE. Theoretical Aspects of Assortment Formation at the Enterprise.....	10
3. PENG GILBERT CHE. Mathematical Model of Company's Marketing Diagnostics.....	15
4. TERFAS AHMED MASOUD ALI. Financial Analysis as a Key Element of Enterprise's Economic Activity.....	19
5. ГЛУЩУК А. В. Методичні аспекти оцінки стану системи економічної безпеки підприємства.....	23
6. ДМИТЕРКО Н. Ю. Методичне забезпечення діагностики кризового стану підприємства.....	28
7. ЗІНОВ ЄВА І. А. Джерела і чинники загрози економічній безпеці підприємства.....	33
8. ЛЬІНА А. О. Фінансова безпека банку як основа його стійкості.....	38
9. КОНОНОВА О. С. Стратегічне забезпечення фінансово-економічної безпеки комерційних банків.....	43
10. ЛАШІНА А. Г. Загрози економічній безпеці логістичного підприємства.....	47
11. ЛЕВЧЕНКО М. В. Етапи управління кредитним ризиком в системі економічної безпеки комерційного банку.....	52
12. ЛИТВИН С. В. Система соціально-економічної безпеки компанії як основа її стратегії.....	56
13. ЛИТОВЧЕНКО В. О. Корпоративна безпека підприємства: теоретичні аспекти.....	60
14. ЛОТВИНОВА В. В. Використання ризик-менеджменту для забезпечення економічної безпеки IT-підприємства.....	64
15. ЛЮБИЧЕВА О. І. Дослідження розвитку регіонів України.....	68
16. МАЗУРА А. Ю. Методи та моделі оцінки комунікативної ефективності рекламної діяльності підприємства.....	72
17. МОСКАВЦІОВА К. О. Структурна модель прогнозування облікової ставки Національного банку України.....	77
18. НАЛЬОТКІНА М. С. Кадрова безпека як елемент системи економічної безпеки підприємства.....	81
19. ПОКАСЬ А. В. Дослідження поняття «кадрова безпека» підприємства.....	85
20. ПОШИТА А. М. Суть грошових потоків в контексті забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.....	90
21. САМОЙЛОВА М. Р. Формування комплексної оцінки безпеки дієвості якого.....	96
22. СТОЙКА М. В. Інвестиційна привабливість підприємства.....	100
23. СТОЙКА О. В. Формування стратегії підприємства як необхідна умова його розвитку.....	106

Стойка М. В.,
науковий керівник
Соколова Л. В., д.е.н., професор

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Проаналізовано основні підходи до визначення сутності поняття «інвестиційна привабливість підприємства». Систематизовано та предствалено ключові чинники в розрізі мікро-, мезо- та макрорівня, які впливають на інвестиційну привабливість суб'єкта господарювання, сформульовано мету, основні завдання та функції управління інвестиційною привабливістю підприємства.

Проаналізовані основні підходи к определению сущности понятия «инвестиционная привлекательность предприятия». Систематизированы и предствалены ключевые факторы в разрезе микро-, мезо- и макроуровня, влияющих на инвестиционную привлекательность предприятия, сформулированы цель, задачи и функции управления инвестиционной привлекательностью предприятия.

Інвестиційна привабливість підприємства як об'єкта інвестування є важливим показником, де йдеться про його інтегральну характеристику з точки зору наявного фінансового стану, можливостей розвитку техніко-економічного та організаційного рівня виробництва, соціальної безпеки та інформаційної забезпеченості тощо.

В сучасній економічній науці немає єдиного підходу до визначення суті поняття «інвестиційна привабливість підприємства». Теоретичні та практичні аспекти інвестування знайшли відображення в наукових роботах вітчизняних та зарубіжних економістів: Алексєєнко Л. М. [1], Козаченко Г. В., Антінцов О. М., Лященко О. М., Діоніс Г. І. [2], Макарій Н. П. [3], Покропівний С. Ф. [4], Юхимчук С. В., Супрун С. Д. [5], Машкін В. А. [6], Пахомов В. А. [7], Донцов С. С. [8], Тряпична Н. Ю. [9], Маленко Е. Хазанов В. [10], Федоренко В. Г. [11], Іванов А. П., Сахарова І. В., Хрустальов Е. Ю. [12].

Вчений Біланк І. О. досліджує інвестиційну привабливість як інтегральну характеристику окремих підприємств – об'єктів майбутнього інвестування, з позицій перспективності розвитку, обсягу і перспектив збуту продукції, ефективності використання активів та їх ліквідності, стану платоспроможності і фінансової стійкості. Вчений розглядає оцінку поточних і перспективних об'єктів інвестування за допомогою методів маркетингового і фінансового аналізу та наголошує на необхідності інтегрованого узагальнення результатів оцінки [13].

Макарій Н. П. інтерпретує інвестиційну привабливість підприємства як справедливу кількісну та якісну характеристику зовнішнього та внутрішнього середовища об'єкта [3].

Співатори наукової праці С. В. Юхимчук та С. Д. Супрун підходять до розуміння сутності інвестиційної привабливості підприємства з комплексних

позицій, а саме, як фінансово-майнового стану підприємства, ефективності використання його ресурсів, а також якісних характеристик підприємства [5].

Інвестиційна привабливість підприємства, як зазначає М.М. Мархалчук, це інтегрована оцінка підприємства як об'єкта інвестування, що характеризує виробничий потенціал, фінансовий стан, менеджмент, галузеву приналежність, інтереси суб'єктів інвестиційного процесу, реальні та потенційні перспективи розвитку підприємства з точки зору спроможності підвищення ефективності інтеграції національної економіки у світове господарство [13].

На думку О.А. Верзакової, «інвестиційну привабливість підприємства» слід розуміти як оціночну характеристику стану підприємства, що задовольняє вимогам інвестора та переконає його в доцільності вкладання коштів в даний об'єкт [14]. Цей підхід не визначає, які саме оціночні показники вказують на інвестиційну привабливість.

Економіст Т.В. Майорова вважає, що поняття «інвестиційна привабливість» тождєсно поняттю «інвестиційне підприємництво». На її думку, чим вище ефективність інвестицій, тим вищий рівень інвестиційної привабливості [15]. Але це суперечливий висновок, оскільки ефективність можна отримати через деякий час і не завжди в матеріальному вигляді.

Одна із небагатьох авторів, хто підкреслює психологічну складову, є С.А. Якименко. У науковій праці зазначено: «Інвестиційна привабливість – це ступінь ймовірності досягнення висунутих цілей інвестування, яка виражена в індивідуальних очікуваннях економічних агентів потенційних суб'єктів інвестиційного процесу» [16].

В своїй роботі В.М. Колот визначає інвестиційну привабливість як сукупність сприятливих інвестиційних і інноваційних умов і переваг, які принесе інвестору додатковий прибуток і зменшить ризик вкладень [4].

Аналіз теоретико-економічної сутності поняття «інвестиційна привабливість підприємств», проведений на основі узагальнення названих його трактувань, дозволяє виділити такі його основні змістовні елементи [17]:

– визначення інтегрального кількісного показника оцінки на підставі узагальнення сукупності кількісних та якісних характеристик, що дозволяє встановити певну якісну оцінку доцільності вкладання інвестиційних ресурсів у розвиток об'єкту оцінювання;

– врахування і узгодження цілей об'єкта та суб'єкта оцінки інвестиційної привабливості, тобто обов'язкова присутність подвійного ефекту – позитивних результатів як для суб'єкта інвестування (інвестора), так для об'єкта (ресциєнта);

– відображення впливів зовнішнього та внутрішнього середовища (тобто, відповідно, інвестиційного клімату та інвестиційного потенціалу) на формування оцінок інвестиційної привабливості.

Отже, під інвестиційною привабливістю підприємства слід розуміти модель кількісних та якісних показників, які характеризують не тільки фінансово-економічний стан підприємства, а й рівень маркетингового, кадрового, інфраструктурного, правового забезпечення та ефективність використання сучасних інформаційних технологій для налагодження контактів

з інвесторами. Для того, щоб забезпечити ефективне управління інвестиційною привабливістю підприємства, необхідно провести достовірну оцінку характеру впливу ключових чинників на рівень інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання.

Для того, щоб забезпечити ефективне управління інвестиційною привабливістю підприємств (ПП), необхідно провести достовірну оцінку характеру впливу ключових чинників на рівень інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання. Оскільки, в наукових джерелах не існує однозначного підходу до визначення чинників, які впливають на інвестиційну привабливість суб'єкта господарювання, то необхідно провести аналіз, який дає змогу визначити ключові фактори, які впливають на рівень інвестиційної привабливості підприємства. На рисунку 1 відповідно до рекомендацій [5, 18, 19] наведені ключові чинники, які впливають на інвестиційну привабливість підприємств.

Чинник	Індикатор оцінки чинника
Фінансово-економічний стан підприємства	Внутрішні чинники (мікрорівень) Основні показники фінансово-економічної діяльності підприємства
Безпека вкладень	Інвестиційний ризик, фінансовий ризик
Виробничо-технологічні чинники	Продуктивність праці, рівень розвитку виробництва, технології, які використовуються, наявність основних фондів на підприємстві
Інституціональні чинники	Організаційно-правова форма, особливості функціонування, права старту, спеціальна організація управління, якість управління на підприємстві
Інформаційні чинники	Наявність сучасного програмного забезпечення (програми для аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства, оцінки рівня інвестиційної привабливості, веб-сайт в мережі Інтернет)
Ділова репутація (мілдж) підприємства	Історія та досвід економічної діяльності підприємства, імідж суб'єкта господарювання
Соціальні чинники	Зовнішні чинники (мезо- та макрорівень)
Економічна та політична ситуація в країні	Демографічна ситуація в країні, попит споживачів
Чинники конкурентів	Бюджетно-податкова політика, грошово-кредитна, амортизаційна, ценова, валютна, інноваційна політика, нормативне законодавче регулювання
Інфраструктурні чинники	Стан конкурентів галузевого ринку, наявність конкурентів
Ринкові чинники	Близьке розташування підприємства до основних джерел сировини та споживачів продукції
Технологічні чинники	Розмір ринку, темп зростання його потенціалу, швидкість попиту, еластичність попиту, еластичність шир, привабливість, диференціаль продукту
	Рівень технічних нововведень у галузі, складність продукції і виробництва, кваліфікація і науковість продукції

Рисунку 1 – Ключові чинники впливу на інвестиційну привабливість підприємства

позицій, а саме, як фінансово-майнового стану підприємства, ефективності використання його ресурсів, а також якісних характеристик підприємства [5].

Інвестиційна привабливість підприємства, як зазначає М.М. Мархалчук, це інтегрована оцінка підприємства як об'єкта інвестування, що характеризує виробничий потенціал, фінансовий стан, менеджмент, галузеву приналежність, інтереси суб'єктів інвестиційного процесу, реальні та потенційні перспективи розвитку підприємства з точки зору спроможності підвищення ефективності інтеграції національної економіки у світове господарство [13].

На думку О.А. Верзакової, «інвестиційну привабливість підприємства» слід розуміти як оціночну характеристику стану підприємства, що задовольняє вимогам інвестора та переконає його в доцільності вкладання коштів в даний об'єкт [14]. Цей підхід не визначає, які саме оціночні показники вказують на інвестиційну привабливість.

Економіст Т.В. Майорова вважає, що поняття «інвестиційна привабливість» тождєсно поняттю «інвестиційне підприємництво». На її думку, чим вище ефективність інвестицій, тим вищий рівень інвестиційної привабливості [15]. Але це суперечливий висновок, оскільки ефективність можна отримати через деякий час і не завжди в матеріальному вигляді.

Одна із небагатьох авторів, хто підкреслює психологічну складову, є С.А. Якименко. У науковій праці зазначено: «Інвестиційна привабливість – це ступінь ймовірності досягнення висунутих цілей інвестування, яка виражена в індивідуальних очікуваннях економічних агентів потенційних суб'єктів інвестиційного процесу» [16].

В своїй роботі В.М. Колот визначає інвестиційну привабливість як сукупність сприятливих інвестиційних і інноваційних умов і переваг, які принесе інвестору додатковий прибуток і зменшить ризик вкладень [4].

Аналіз теоретико-економічної сутності поняття «інвестиційна привабливість підприємств», проведений на основі узагальнення названих його трактувань, дозволяє виділити такі його основні змістовні елементи [17]:

– визначення інтегрального кількісного показника оцінки на підставі узагальнення сукупності кількісних та якісних характеристик, що дозволяє встановити певну якісну оцінку доцільності вкладання інвестиційних ресурсів у розвиток об'єкту оцінювання;

– врахування і узгодження цілей об'єкта та суб'єкта оцінки інвестиційної привабливості, тобто обов'язкова присутність подвійного ефекту – позитивних результатів як для суб'єкта інвестування (інвестора), так для об'єкта (ресциєнта);

– відображення впливів зовнішнього та внутрішнього середовища (тобто, відповідно, інвестиційного клімату та інвестиційного потенціалу) на формування оцінок інвестиційної привабливості.

Отже, під інвестиційною привабливістю підприємства слід розуміти модель кількісних та якісних показників, які характеризують не тільки фінансово-економічний стан підприємства, а й рівень маркетингового, кадрового, інфраструктурного, правового забезпечення та ефективність використання сучасних інформаційних технологій для налагодження контактів

Досліджуючи інвестиційну привабливість суб'єктів господарювання доцільно розглядати її з позиції забезпечення можливості реалізації інвестиційного потенціалу підприємства. Інвестиційна привабливість та інвестиційний потенціал є своєрідними формами взаємодії інвестиційного інтересу та інвестиційної потреби. Якщо врахувати, що інвестиційні потреби та інвестиційний інтерес знаходяться між собою у певному протиріччї (бажання отримати істотні доходи при мінімумі вкладень), то саме взаємодія між інвестиційною привабливістю та інвестиційним потенціалом розкриває внутрішній механізм здійснення інвестиційної діяльності як рушійної сили розвитку виробництва. При цьому інвестиційна привабливість, як зазначено у праці [18], виступає загальною характеристикою переваг і недоліків інвестування окремих напрямків та об'єктів із позиції конкретного інвестора.

Рівень інвестиційної привабливості підприємства залежить від етапу життєвого циклу підприємства [20, с. 84-85]. На фазах зростання та стабільності (стадії «народження», «дитинства», «юності», «рання зрілість») підприємство є привабливим об'єктом інвестування, оскільки проведення технічного переоснащення, реконструкції, модернізації сприяє підвищенню рівня конкурентоспроможності підприємства та зростанню обсягів інвестиційних ресурсів, що забезпечує привабливість об'єкта інвестування. Тоді, як на останніх двох стадіях («остаточної зрілості» та «старіння») підприємство практично втрачає свою інвестиційну привабливість тому, що всі свої потенційні можливості воно використало й потребує кардинальних змін.

Як свідчить вітчизняний і зарубіжний досвід, інвестиційно привабливими вважаються підприємства, які перебувають на стадіях, що характеризуються зростанням обсягів продажів, рівня використання виробничих потужностей, тобто покращенням показників діяльності суб'єкта господарювання. На стадіях «остаточної зрілості» та «старіння» вкладання інвестицій вважається недоцільним, за винятком таких випадків: а) виготовлена продукція має досить високі маркетингові перспективи; б) обсяг інвестицій у реалізацію інноваційних проєктів є невеликим; в) строк окупності інвестицій є достатньо мінімальним (до 2 років).

Ефективність інвестиційних процесів у сучасних умовах господарювання тісно пов'язана з оцінкою поточного стану та виявлення основних тенденцій розвитку інвестиційного ринку. Процес дослідження інвестиційного ринку передбачає оцінку інвестиційної привабливості підприємств. За результатами проведення кабинетних досліджень було визначено, що всі розроблені у вітчизняній та світовій практиці методики оцінки інвестиційної привабливості за критерієм джерел вихідної інформації можна умовно поділити на три великі групи: а) методи, що ґрунтуються на різноманітних оцінках експертів; б) методики, що ґрунтуються на статистичній інформації; в) комбіновані методики, що ґрунтуються на експертно-статистичних розрахунках [15].

Було з'ясовано, що виходячи з основних завдань і напрямів діяльності підприємства щодо забезпечення прийнятності рівня ППП, можна виділити такі основні функції управління інвестиційною привабливістю підприємства: планування, організація, мотивація, оцінка і контроль, аналіз, регулювання,

координація. Тому в умовах сучасних викликів нестабільного зовнішнього середовища, беззаперечно виконання інвестиційних вимог акціонерів та інвесторів, топ-менеджмент підприємства розробляє комплекс заходів як щодо оптимального використання ресурсів, так і відносно формування, координації, контролювання фінансових, економічних, виробничих, трудових та інших внутрішньофірмових відносин з метою забезпечення інвестиційної привабливості підприємства.

За результатами оцінки рівня ППП відбувається аналіз факторів і причин її зміни, потім розробляються рішення з регулювання внутрішніх відносин і встановлюються або коригуються плани завдання по кожному напрямку діяльності підприємства відповідно до основного завдання управління ППП – забезпечення позитивної динаміки зміни стану системи інвестиційної привабливості підприємства. Безперечно умовою забезпечення виконання планових завдань щодо ППП є розробка і впровадження лівої системи мотивації цього процесу, сфокусованої на поліпшення певної сукупності фінансово-економічних показників, за допомогою яких провадиться оцінювання рівня інвестиційної привабливості підприємства.

Таким чином можна констатувати, що інвестиційна привабливість підприємства виступає основою розробки його інвестиційної політики, забезпечує можливість виявити недоліки в його діяльності, дозволяє розробити сукупність відповідних заходів щодо залучення інвестицій. Саме інтегральний показник інвестиційної привабливості є тією характеристикою, котра надає можливість сформувати інвестору уявлення щодо стану поточного реального об'єкту інвестування, очікуваних фінансових результатів і надійності майбутніх інвестицій.

Перелік джерел посилання

1. Алексєєнко Л. М. Фінансові аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємства. *Економічний форум*. 2009. №3. С. 94–102.
2. Управління інвестиціями на підприємстві /Козаченко Г. В., Антіпов О. М., Ляшенко О. М., Дібніс Г. І.; монографія. Київ: Лібра, 2007. 368 с.
3. Макарий Н. П. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств. *Економіст*. 2010. №10. С. 52–60.
4. Економіка підприємства: підручник /Грещак М. Г., Колот В. М., Наливайко А. П. та ін.; за заг. ред. С. Ф. Покропівного. Київ, 2001. 528 с.
5. Супрун С. Д., Юхмалук С. В. Оцінка ефективності інвестиційних проєктів підприємств. *Фінанси України*. 2009. № 4. С. 82–87.
6. Машкин В. А. Управление инвестиционной привлекательностью реального сектора экономики региона. URL: <http://buewz.narod.ru/economy/management.html> (дата звернення 06.11.2019)
7. Пахомов В. А. Инвестиционная привлекательность предприятия – исполнителю контрактов как экономической категории. URL: <http://www.cfin.ru/bandurin/article/sbmt08/16.shtml> (дата звернення 06.11.2019)

8. Донцов С. С. Оценка инвестиционной привлекательности предприятия посредством анализа надежности его ценных бумаг. *Финансовый менеджмент*. 2010. № 3. С. 46–51.

9. Трящина Н. Ю. Комплексная оценка инвестиционной привлекательности предприятий. URL: <http://www.fin-izdat/journal/analiz/detali.php?ID=2888> (дата звернення 06.11.2019)

10. Маленко Е., Хазанов В. Инвестиционная привлекательность и ее повышение. URL: <http://www.insapov.ru/investment-attraction.html> (дата звернення 06.11.2019)

11. Федоренко В.Г. Інвестування : підручник. Київ, 2006. 443 с.

12. Иванов А.П., Сахарова И. В., Хрусталева Е. Ю. Принципы и факторы определения инвестиционного рейтинга предприятий. *Консультант директора*. 2009. № 12. С. 31–37.

13. Мархайчук М. М. Аналіз методик оцінювання інвестиційної привабливості в контексті інноваційного розвитку підприємства. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. № 4. С. 330–336.

14. Верзакова Е. А. Оценка инвестиционной привлекательности отраслей производственной сферы. *Современные проблемы науки образования*. 2006. № 8. С. 23–28.

15. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

16. Якименко Е. А. Оценка инвестиционной привлекательности предприятия. *Вестник Алтайского государственного аграрного университета*. 2009. № 11(61). С. 117–121.

17. Боярко І. М., Грищенко Л. Л. Інвестиційний аналіз: навч. посіб. Київ. 2011. 400 с.

18. Бондарь В. Н. Противодействие коррупции на муниципальном уровне. 2008. 272 с.

19. Довбня С. Б. Методичні засади формування інвестиційної привабливості підприємства. *Економічний вісник національного гірничого університету*. 2007. № 4. С. 43–50.

20. Матюшенко О. І. Життєвий цикл підприємства: сутність, моделі, оцінки. *Проблеми економіки*. 2010. № 4. С. 82–91.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ**

**МАТЕРІАЛИ 23-ГО МІЖНАРОДНОГО
МОЛОДІЖНОГО ФОРУМУ**

**«РАДІОЕЛЕКТРОНІКА І МОЛОДЬ
У XXI СТОЛІТТІ»**

16 – 18 квітня 2019 р.

Том 10

**КОНФЕРЕНЦІЯ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ
КІБЕРНЕТИКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»**

Харків 2019

23-й Міжнародний молодіжний форум «Радиоелектроніка і молодь у XXI столітті». 36. матеріали форуму. Т. 10. – Харків: ХНУРЕ, 2019. – 182 с.

В збірник включені матеріали 23-го Міжнародного молодіжного форуму «Радиоелектроніка і молодь у XXI столітті».

Видання підготовлено кафедрою економічної кібернетики та управління економічною безпекою Харківського національного університету радіоелектроніки

61166 Україна, Харків, просп. Науки, 14
тел./факс: (057) 7021397

E-mail: imef21@nuua.ua

© Харківський
національний університет
радиоелектроніки (ХНУРЕ), 2019

ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА

Стойка М. В.

Науковий керівник – д. е. н., проф. Соколова Л. В.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. Економічної кібернетики та управління
економічною безпекою, тел. (057) 702-14-90)
e-mail: marina.stoyka@hpuce.ua

The article describes the essence of the concept of labor potential of the enterprise, units of its measurement. The factors of change in the potential and its varieties are determined. The system of formation of capacity management, all its components is resulted. A number of indicators are given which allow to estimate the level of labor potential of the enterprise. It is indicated that the company should motivate workers with high labor potential and opportunities for its development.

Трудовий потенціал можна описати як еволюційну, інтегральну особливу характеристику здібностей та можливостей працівників як наявних так і перспективних, які визначають у комплексі ресурси праці та сукупності їхніх характеристик, що можуть бути реалізовані у процесі праці в умовах інноваційного розвитку перекону суспільства до економіки, що базується на тривалих знаннях задля ефективності реалізації поставлених цілей [1].

Традиційно використовують чотири типи одиниць виміру розміру трудового потенціалу підприємства – часові, натуральні, вартісні та умовні. Часові – використовують часові проміжки для характеристик рівня трудового потенціалу працівника чи підприємства. Натуральні – визначають трудовий потенціал на основі кількості генерованих і передбачуваних матеріальних економічних благ. Вартісний вимір – інтегрує всі фінансові витрати та результати від діяльності підприємства, передбачає врахування спектра обмежень. Умовні одиниці – відображають суб'єктивні судження щодо природи та чинників, що визначають розмір трудового потенціалу [2].

Основними факторами, що зумовлюють зміни трудового потенціалу, є природний приріст населення, змищення фізичного стану і здоров'я, підвищення інтелектуально-культурного рівня населення. Перелічені фактори, які впливають на стан трудового потенціалу, можуть бути об'єктивними та суб'єктивними [2].

Забезпечити зростання виробництва конкурентоспроможної продукції можливо на основі ефективного використання трудового потенціалу, який у широкому розумінні є сукупністю, елементами якої є працездатне населення, що характеризується кількісними та якісними показниками [2].

Система управління формуванням трудового потенціалу підприємств включає наступні компоненти [3]: планування кількості й якісного складу

ресурсів; добір кадрів; набір персоналу; визначення заробітної плати й різних пільг; профієнтація й алітація; навчання трудовим навичкам; оцінка трудової діяльності; підвищення на посаді, переведення або звільнення; підготовка керівних кадрів.

Взаємодіють чотири складові трудового потенціалу підприємства такі як [4]: психофізичні, професійно-кваліфікаційні, організаційні, технічні.

Показники оцінювання рівня трудового потенціалу підприємства такі як [4]: коефіцієнт «старіння» трудових ресурсів, частка працівників у віці до 35 років; частка жінок у загальній чисельності працівників; коефіцієнт рівня захворюваності; частка працівників з вищою освітою; коефіцієнт професійного розвитку; коефіцієнт кваліфікаційного розвитку; середньорічний виробіток одного працівника; рентабельність персоналу; фонд робочого часу робітників; середньорічна заробітна плата одного працівника; коефіцієнт видачі повної заробітної плати; коефіцієнт соціального забезпечення; середньоспискова чисельність працівників; частка керівників у загальній чисельності працівників; коефіцієнт обороту з працездатні; коефіцієнт обороту з вибуття; коефіцієнт постійності кадрів; коефіцієнт змінності кадрів; коефіцієнт неבעзпечності праці.

Оцінка трудового потенціалу дозволяє управляти ефективністю персоналу, оцінюючи відповідність трудового потенціалу працівників вимогам, коригуючи дії співробітників, визначити програми навчання і розвитку з урахуванням «областей розвитку» працівників, мотивувати і просувати працівників, що володіють високим трудовим потенціалом і можливостями його розвитку [5].

Список використаних джерел:

1. Бугас В. В. Трудовий потенціал підприємства: сутність та структура / В. В. Бугас, О. М. Науменко. – Київ : КНУТД, 2018. – №1. – Ефективна економіка.
2. Масленіков О. Ю. Трудовий потенціал підприємства, його формування та оцінювання / О. Ю. Масленіков, М. І. Фльорко. – Львів : Львівська КА, 2011. – №21.8. – Науковий вісник НДПУ України. – С. 241-245.
3. Дубізький С. В. Проблеми формування трудового потенціалу підприємства / С. В. Дубізький // Ефективна економіка. – 2013. – № 7.
4. Чухрай Н. І. Оцінювання рівня трудового потенціалу підприємства / Н. І. Чухрай, І. Я. Куликів, О. І. Глашева // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – №10(160). – С. 338-347.
5. Ровенська В. В. Оцінка формування та використання трудового потенціалу промислового підприємства / В. В. Ровенська // Економіка і організація управління. – 2014. – №3(19). – С. 215-220.

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК			
A	Васильєва К.А.	49	
Adeyemi Ore-Oluwa			
Olurtoyin			
Ahmed Osama El Grainy			
Alsaykhan Abdullah			
Mohammed S.			
B			
Brian Kasonde Bwalia		67	
K			
Kravchenko A. P.		111	
M			
Achubet Majda		133	
Mamana Kangu Tanva		137	
Moustafa Nader Mohamed		139	
El Baghdady		145	
Mazen Abdulwahab		145	
Yassine		145	
N			
Nefedova A.		39	
T			
Tereishchenko G.U.		91	
A			
Александрова А.О.		27	
Б			
Бологова Ю. К.		41	
Бузенька Е.І.		59	
Бутко О.М.		51	
В			
Водолаженко Д. С.		131	
Г			
Глісський Д.О.		53	
Гогоцева Е.А.		59	
Гордізська Е.А.		71	
Глушук А.В.		164	
Грибінник А.О.		55	
Д			
Давиденко А.І.		87	
І			
Ільина А.О.		172	
З			
Зигаченко М.Е.		95,97	
Зологарьов С.О.		45	
К			
Калінін К.М.		61	
Кобоєв В.К.		127	
Королик М.О.		11	
Котлар Л.В.		121	
Кравченко А.П.		103, 105, 109	
Кривавич Д.О.		74	
Кривонозь М.О.		31	
Куріленко В.А.		77	
Курятова А.С.		23	
Куценко Ю.А.		123	
Л			
Лашіна А.Г.		162	
Левченко М.В.		152	
Літвиненко О.О.		148	
Літовченко В.О.		156	
Літвиненко С.Ю.		176	
Лузяк В.А.		17	
М			
Маура А.Ю.		119	
Матковська Ю.В.		37	
Мороз К.С.		170	
Н			
Нальогіна О.С.		166	
Нальогіна М.С.		168	
Нежелська О.С.		43	
П			
Павличенко К.В.		25	
Пардаса М.А.		81	
Перепіткова О.В.		33	
Півовар А.А.		107	
Петренко М.А.		63, 65	
Петрівченко А.С.		75	
Плюгачков І.В.		35	
Покась А.В.		160	
Попига А.М.		150	
Р			
Рипко Ю.М.		13	
Рябий Д.В.		178	
С			
Сажарський І.В.		89	
Сашкова А.О.		29	
Семикіна А.А.		125	
Сіленко О.А.		83	
Сидоренко В.П.		57	
Соловайова О.В.		19	
Соломаха І.С.		101	
Соловський Д.А.		9	
Стойка О.В.		117	
Стойка М.В.		115, 129	
Стратегопулос Е.Ю.		174	
Сугрейн С.О.		154	
Т			
Ткаченко А.Г.		158	
Ткаченко Є.М.		85	
Трофімова А.С.		21	
Ч			
Чужак А.Ю.		79	
Ш			
Шавалов О.В.		69	
Шалашник Б.В.		143	
Шелефонтюк В.Р.		93, 113	
Шемшур В.А.		93, 99	
Шестакова П.Ю.		15	
Шумят А.В.		47	
Я			
Якущенко К.В.		5	
Яркова О.М.		7	

**Міжнародний центр наукових досліджень
(м. Київ)**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«КОНЦЕПТУАЛЬНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ
НАУКОВИХ ЗНАНЬ»
24-25 Листопада 2018 року
(частина I)**

**Київ
МЦНД
2018**

**УДК 005
ББК 66.3(0)**

Концептуальні напрями розвитку наукових знань (частина I): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції м. Київ, 24-25 листопада 2018 року. – Київ: МЦНД, 2018. – 72 с.

У даному збірнику представлені тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Концептуальні напрями розвитку наукових знань». Висвітлюються актуальні проблеми розвитку науки на сучасному етапі розвитку. Розглядаються актуальні механізми та інструменти забезпечення перспектив наукових досліджень.

Збірник призначений для студентів, здобувачів наукових ступенів, науковців та практиків.

Всі матеріали представлені в авторській редакції. За повноту та цілісність яких автори безпосередньо несуть відповідальність.

©МЦНД 2018

ЗМІСТ

<i>Географічні науки</i>	
Навчача О.К., Трояк О.І. ЗНАЧЕННЯ ТА РОЛЬ КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ У ПАТРИОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ ШКОЛЯРІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	5
<i>Державне управління</i>	
Юрченко К.О. УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА ОСНОВІ ПЕРЕВАГ МЕНЕДЖМЕНТУ	7
<i>Економічні науки</i>	
Балюга О.В. РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ТОРГОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	9
Бродя А.Ю., Олійник Р.В. ІНФІЛІЦІЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ	11
Васильченко А.І. ТЕХНОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ БАНКОМ: ПРОБЛЕМА ВІПРАТИ РОБОЧИХ МІСЬ	13
Гевзера Д.О. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОЗАБІРЖОВОГО ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ	14
Гвиш Н.О., Ізаченко А.В. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕРНЕТ-СТРАХУВАННЯ	16
Голованська Г.В. РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ЯК СПОСІБ ЕКОНОМІЇ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ	18
Горбунова А.Є. КРЕДИТУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ БАНКАМИ УКРАЇНИ	20
Грицьковська К. УПРАВЛІНСЬКІ ЗАХОДИ ПРОГНОЗУВАННЯ ПОПИТУ В СУЧАСНИХ ГОСПОДАРСЬКИХ УМОВАХ	21
Домбровська В.В. АНАЛІЗ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	24
Долганко Н.Є. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ	26
Загرای А.В. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ СОБІВАРТОСТІ ЕЛЕКТРОМОНТАЖНИХ РОБІТ	27
Калакайло Л.П. ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	29
Кларк С.О. БЮДЖЕТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	30
Леонова О.М. ВВЕДЕННЯ І ПРОСУВАННЯ БІЗНЕСУ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ	32
Ломачина Г.О., Пікур О.О. ПРИНЦИПИ ТОРГОВЕЛЬНО-ПОСЕРЕДНІЦЬКИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	32
Мельник В.Ю., Павлак Р.О., Бродякова І.Ю. ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА	34
Некрасова В.О. ПРОБЛЕМА УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРТОМ УКРАЇНИ	36
Опшійко А.А. СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ	38

Пастухова А.С., Овешко С.В. ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ ПОРТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	39
Плескут І. В. BankID ЯК СПОСІБ ІДЕНТИФІКАЦІЇ КЛІЄНТІВ БАНКУ-ФІЗИЧНИХ ОСІБ У СФЕРІ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ	41
Рашкевич Н.С., Цабелов Д.С. ПРИНЦИПИ РОЗРОБКИ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ	43
Романів В.В. ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ УКРАЇНЦІВ	45
Рабуца Т.В. САМОМЕНЕДЖМЕНТ У ЖИТТІ СТУДЕНТА	47
Семеновіч І. В., Куралашвілі Р.М. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ	48
Смужевач Ю.О. МОТИВАЦІЯ В МЕНЕДЖМЕНТІ ЯК ЗАСІБ ДОСЯГНЕННЯ ВИСОКИХ ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА	49
Солоха А.А. РЕЗЕРВИРОВАНИЕ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ НА ПОКРЫТИЕ НЕПРЕДВИДЕННЫХ ЗАТРАТ	51
Стойка М.В., Соколова Л.В. УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	52
Стойка О. В., Соколова Л. В. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ	54
<i>Політичні науки</i>	
Галочкіна А.О. БЛИЗЬКИЙ СХІД У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ ТУРЕЧЧИНИ: РЕГІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ	55
Курце Ю.І. THE ROLE OF INTERNATIONAL COOPERATION IN THE FIGHT AGAINST CORRUPTION IN THE WORLD	57
Ковчак Ю. В. ВИКОРИСТАННЯ ГУМОРІСТИЧНИХ ТЕХНІК У ПОЛІТИЧНІЙ КАРІКАТУРІ (НА МАТЕРІАЛІ КАРІКАТУР УКРАЇНИ, ФРН ТА США)	59
<i>Сільськогосподарські науки</i>	
Ковчак Б.В. ТЕХНІЧНИЙ СЕРВІС АПК, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	61
Рей А.В. ТЕХНОЛОГІЯ ЗБЕРГАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ МАШИН ТА ШЛЕХИ ЇЇ ПОКРАЩЕННЯ	64
<i>Соціологічні науки</i>	
Смирнова Ю.С. СОЦІАЛЬНА ВІЗУАЛІСТИКА ЯК ФОРМА КОМУНІКАЦІЇ МАС	66
<i>Історичні науки</i>	
Дуткавич В.С. ДІЯЛЬНІСТЬ УЧАСНИЦЬ ФЕМІНІСТИЧНОГО РУХУ У 1960 – СЕРЕДІНІ 1970-Х РОКАХ У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ	67
Кушнір В.С. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЇ В УКРАЇНІ	69
Кузьменко Е.К. АПОФЕОЗ ЗАПОРІЗЬКОГО КОЗАЦТВА ПЕРІОДУ НОВОЇ СІЧІ ПАРАЛЕЛ	70

